УДК 94 (574)
ББК 63.3 (5 Қаз)
Қ 17

Қазақстан Республикасы Тұңғыш Президенті – Елбасының Қоры

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі Ғылым Комитетінің Мемлекет тарихы институты

Т.ғ.д., профессор Б.Г. Аяганның жалпы редакциясымен
Под общей редакцией д.и.н., профессора Б.Г. Аягана
Project manager and editor Dr., Professor of History, Burkitbay Ayagan

Қ 17 «Қазақ хандығынан Тәуелсіз Қазақстанға дейін». Халықаралық ғылыми-практикалық конференция материалдары. (22-23 мамыр 2015 жыл) / Б.Ғ Аяғанның жалпы редакциясымен. - Астана: Мемлекет тарихы институты, 2015. – 360 б.

«От Казахского ханства к Независимому Казахстану». Материалы международной научно-практической конференции. (22-23 мая 2015 года) / Под общей редакцией Б.Г.Аягана. – Астана: Институт истории государства, 2015. - 360 с.

«From the Kazakh Khanate to independent Kazakhstan». International research and practice conference proceedings. (May 22-23, 2015) – Edited under the Supervision of B.G. Ayagan.- Astana: The Institute of State History, 2015. – 360 pp.

ISBN 9965-06-559-4

Қазақ хандығының 550 жылдығына арналған конференцияның материалдар жинағына отандық және шетелдік ғалымдардың баяндамалары енгізілді. Орталық Азиядағы алғашқы ұлттық сипаттағы мемлекет – Қазақ хандығының құрылуы, өрлеуі және құлдырауына қатысты өзекті тақырыптар жаңа түрпатты мемлекетіміздің тарихымен сабақтастықта беріледі.

В сборник материалов конференции, посвященной 550-летию Казахского ханства, вошли научные статьи отечественных и зарубежных ученых. Актуальные темы истории формирования, расцвета и распада Казахского ханства, первого по времени национального государства в Центральной Азии даны в контексте истории современного Казахстана.

The reports of national and foreign scholars have been included to the proceedings of the international conference dedicated to the 550th anniversary of the Kazakh Khanate. The actual topics on formation, growth, and fall of the first nation-state in Central Asia – the Kazakh Khanate were presented in conjunction with the history of our established new state.

УДК 94 (574)
ББК 63.3 (5 Қаз)

ISBN 9965-06-559-4

© "Елорда", 2015

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ТҰҢҒЫШ ПРЕЗИДЕНТІ –ЕЛБАСЫНЫҢ ҚОРЫ
ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
ҒЫЛЫМ КОМИТЕТІНІҢ МЕМЛЕКЕТ ТАРИХЫ ИНСТИТУТЫ

ФОНД ПЕРВОГО ПРЕЗИДЕНТА
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН –ЛИДЕРА НАЦИИ
ИНСТИТУТ ИСТОРИИ ГОСУДАРСТВА КОМИТЕТА НАУКИ
МИНИСТЕРСТВА ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

«ҚАЗАҚ ХАНДЫҒЫНАН ТӘУЕЛСІЗ ҚАЗАҚСТАНҒА ДЕЙІН»

халықаралық ғылыми-практикалық конференция

МАТЕРИАЛДАРЫ

22 – 23 мамыр 2015 жыл

МАТЕРИАЛЫ

международной научно-практической конференции

«ОТ КАЗАХСКОГО ХАНСТВА К НЕЗАВИСИМОМУ КАЗАХСТАНУ»

22 – 23 мая 2015 года

«FROM THE KAZAKH KHANATE TO INDEPENDENT KAZAKHSTAN»

international research and practice conference

PROCEEDINGS

May 22 – 23, 2015

Астана – 2015

Литература:

1. Бекмаханов Е.Б. Присоединение Казахстана к России. М., 1957; Зиманов С.З.. Политический строй Казахстана конца XVIII и первой половины XIX вв. Алма-Ата, 1960; Тукешева Н.М. Небесная легитимность тюркских правителей. - Вопросы истории и археологии Западного Казахстана. Уральск.Вып. 2. 2003. - С. 224-248.

2. ПСЗ-1. Т.38. № 29126. № 12-15.

3. ПСЗ-1. Т. 38. № 29126.§ 16, 30-34, 54, 96.

4. ПСЗ-1. Т.38. № 29126.§ 15, 25-28, 109-115.

5. Материалы по истории политического строя Казахстана Алма-Ата, 1960. Док. 76. - С. 159.

6. Демидова Н.Ф. Управление Башкирией в первой трети XVIII в. Исторические записки. - 1961. - № 68. - С. 211-238.

7. ПСЗ-2. Т. 13. № 28265, 28284. § 2, 3, 5, 8, 9-13, 19-20; ПСЗ-2. Т. 29. Отделение первое.

8. ПСЗ-1. Т. 38 № 152912. § 274.

9. РГИА. Ф. 291, оп. 82, 1868 г., л. 10, § 24.

ҚАЗАҚ МЕМЛЕКЕТТІЛІГІНІҢ ГЕНЕЗИСІ

Мұқаметханұлы Нәбижан, т.ғ.д., профессор
әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті
(Алматы қ., Қазақстан)

Қазақ хандығы немесе Қазақ мемлекеті кездейсоқ пайда бола қалған билік құрылымы емес, ол сан ғасырлар бойы Қазақстан аумағында өмір сүрген мемлекеттік құрылымдар дамуының заңды нәтижесі. Бұлай айтуға толық тарихи негізіміз бар.

Ұлттық мемлекет деген белгілі бір этнос - ұлттың қалыпасуы негізде құрылады, ал ұлт деген салыстырмалы түрде тұрақты бір тарихи географиялық ортада ұзақ уақыт даму - жетілу процессін бастан кешіріп барып калыптасады. Ұлттың қалыптасу үдерісімен қатар ұлттық мемлекеттің қалыптасу процесі де жүріп отырады да, әлеуметтік саяси жағдай пісіп-жетілген кезде ұлттық мемлекет билік құрылады. Оған дейінгі билік құрылымдары рулық одақ немесе аймақтық мемлекеттік сипатта болады, кей кезде көшпенді әскери империя сипатындағы мемлекеттік құрылымдар да тарихи сахонаға шығып отырған-ды. Ені солардың кейбір нақты мысалдарына тоқталайық.

Қазақтың алғашқы этногенезі пайда болған және ұлт болып қалыптасқан өңірі негізінен казіргі Қазақстан аумағы екенін көптеген тарихи, мәдени фактілер дәлеледейді.

Қазақ халқының ең ерте замандағы этногенезі сақтардан, хұндардан бастау алатыны тарих ғылымында анықталған ақиқат. Сондықтан да «Қазақ мемлекетінің тарихын сақ атанған қауымның, әсіресе, көшпенді шығыс бөлімінің тарихынан бөліп жарып қарау мүмкін емес» [1, 37 - б.] - деп санайды белгілі ғалым Зардыхан Қиянаятұлы. Бірақ сақтардың қоғамдық құрылымы мемлекеттік басқарудың институттық жүйелері айқындала қоймағандықтан болар ол туралы нақты деректерде кездеспейді. Ал б.з.д. III ғасырдың соңында,

Bonora Gian Luca, Khabdulina Maral K. 92
Fortified sites, symbolic landscape and not-permanent urbanism in Kazakhstan from the ancient period onwards

I-СЕКЦИЯ
ҚАЗАҚ ХАНДЫҒЫ – ОРТАЛЫҚ АЗИЯДАҒЫ АЛҒАШҚЫ ҰЛТТЫҚ СИПАТТАҒЫ МЕМЛЕКЕТ

Бекмаханова Наиля, Нарбаев Н.Б. 96
Казахские ханы и султаны в бюрократической системе Российской империи XVIII – XIX вв.

Мұқаметханұлы Нәбижан 103
Қазақ мемлекеттілігінің генезисі

Абуев Кадыржан 107
Образование и упрочение Казахского ханства (XV-XVIII вв.)

Аяған Бүркітбай, Нурпеисов Еркеш 113
Казахское ханство (XV-XVII вв.) – уникальная форма управления

Хафизова Клара 118
Посольские связи Вали хана

Кушкумбаев Айболат 122
О письменных источниках по военной и политической истории улуса Джучи (общий взгляд)

Росс Дэниел Мишель 130
Золотой век Абылая: применение современных теоретических подходов в исследованиях по американскому Западу, с целью пересмотреть политическую власть казахов и экономическую мощь в эпоху Абылай хана (1730-1780)

Кидирниязов Даниял 134
Взаимоотношения между Ногайской Ордой и Казахским ханством в XV–XVI вв.

Қарасаев Гани 144
XVII ғасырдағы Қазақ хандығы және Алтынай ұлы Қарасай батыр (тарихи-танымдық бағыт)

Сыздықов Сағай 151
Қарлық – қарахандар мемлекетінен – қазақ хандығына

Оразбаева Алтайы 158
Қазақ хандығы және мемлекеттілік ұғымы

Игибаев Советхан 163
Сложение казахского народа, образование Казахского ханства и этноним «Казах» в исследованиях Ч.Ч. Валиханова

Саидов Ильхом 169
Концентрация земель и городских доходных хозяйства у феодалов Самарканда (XVI - первая половина XIX вв.)

Қожақұлы Өтеубай 176
Қоқан хандығының әлеуметтік саяси жағдайы және негізгі оқиғалары